

**PRESENTATION AV  
PROJEKTET  
TRE SKÄRGÅRDAR**

Regionala Skärgårdsrådet

2021-02-11



Skärgårdar  
Saaristoa  
Archipelagos

## SYFTE OCH MÅL MED 3 SKÄRGÅRDAR

- Att undersöka, utveckla, ge förslag och beskriva hur ekosystemen kan stödja och stimulera en sund samhällsekonomisk utveckling i de berörda skärgårdsområdena
- Att identifiera och utreda samhällskonsekvenser kring olika innovationer och samhällsutmaningar för en hållbar och levande skärgård
- Att initiera och genomföra delstudier som ska ge underlag för en helhetsanalys
- Att skapa starka nätverk och nya samarbeten



## **SJU DELSTUDIER + HUVUDSTUDIE MED TRE ARBETSPAKET**

1. Inventeringsstudie
2. Digitalisering och delningsekonomi
3. Klimatanpassning
4. Innovationsstöd
5. Blå tillväxt, med bilaga om yrkesfiske
6. Båtlivets miljöpåverkan
7. Regelefterlevnad

Huvudstudie med tre arbetspaket:

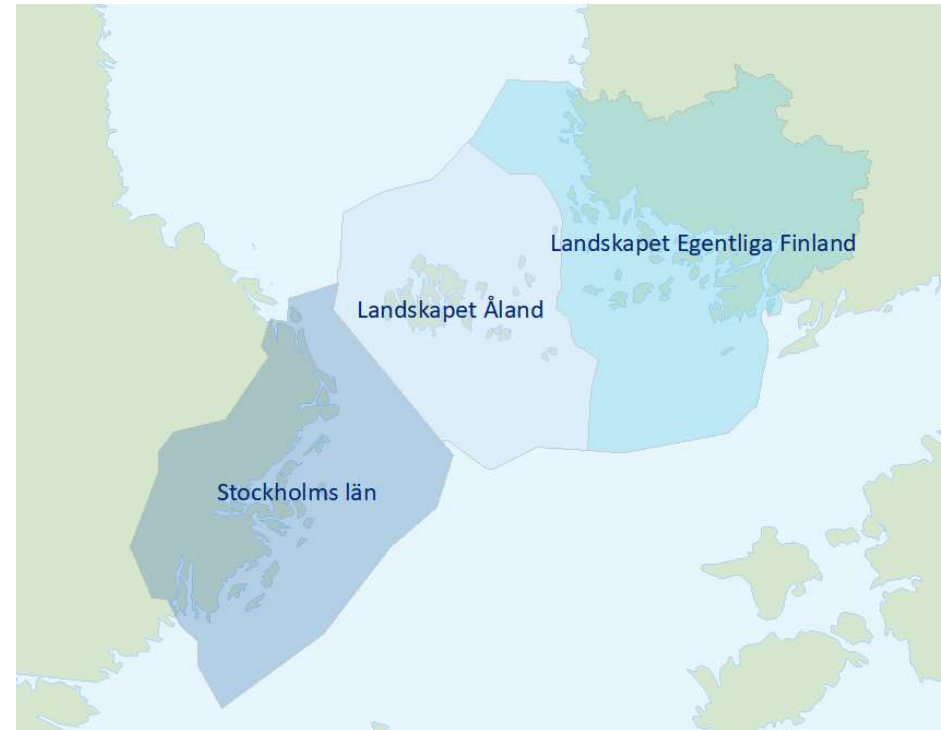
- Bakgrund och syfte
- Sammanfattning av delstudierna
- Source-to-Sea (S2S)



# DELSTUDIE 1 – INVENTERINGSSTUDIE

## Slutsatser och rekommendationer:

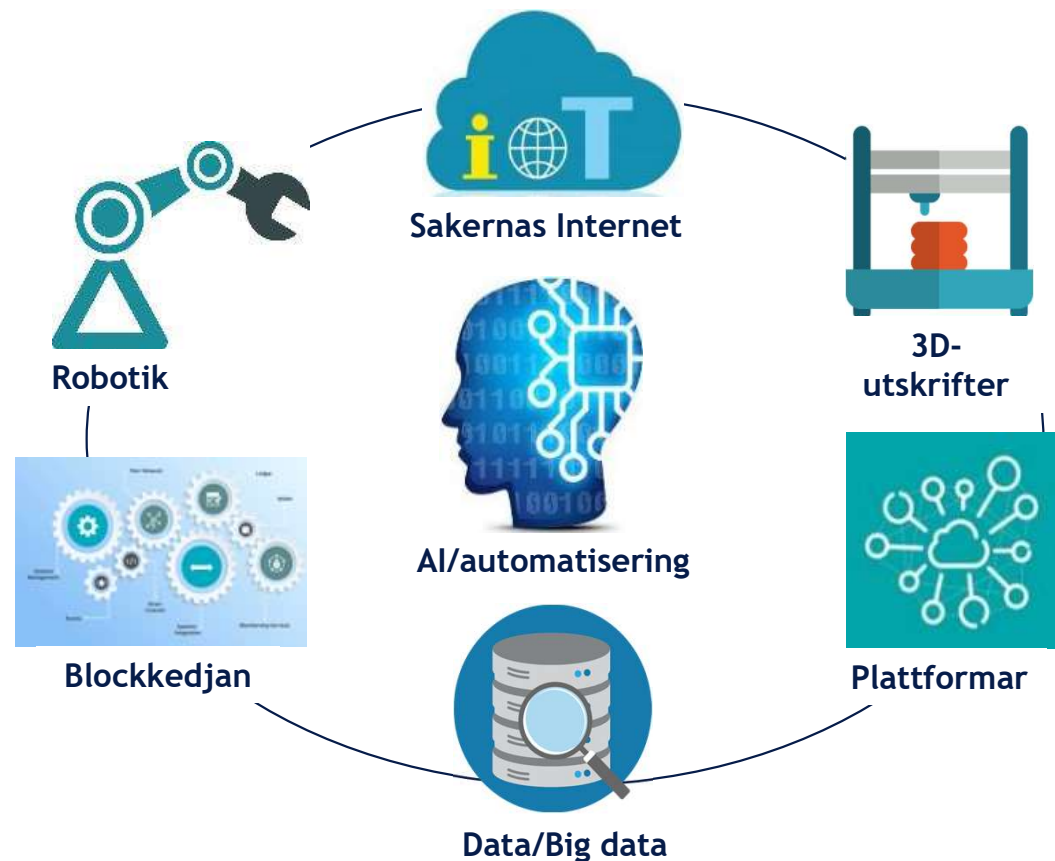
- Befintlig information är av olika omfattning och kvalitet
  - Svår att hitta
  - Inte allmänt åtkomlig
  - ”Vem kan man lita på?”
- Bäst information finns om befolkningsstatistik och service
- Kunskapsluckor finns framför allt gällande infrastruktur, ekosystemtjänster och havsmiljö samt företag i skärgården
- **Genom att utveckla gemensamma strategier och planer i området kan samarbetet förbättras och de gemensamma resurserna utnyttjas på ett effektivare och bättre sätt**
- Det bör undersökas och jämföras hur skillnader i nationell lagstiftning eller tillämpning av EU-direktiv påverkar de skärgårdsboende



## DELSTUDIE 2 – DIGITALISERING OCH DELNINGSEKONOMI

### Slutsatser och rekommendationer:

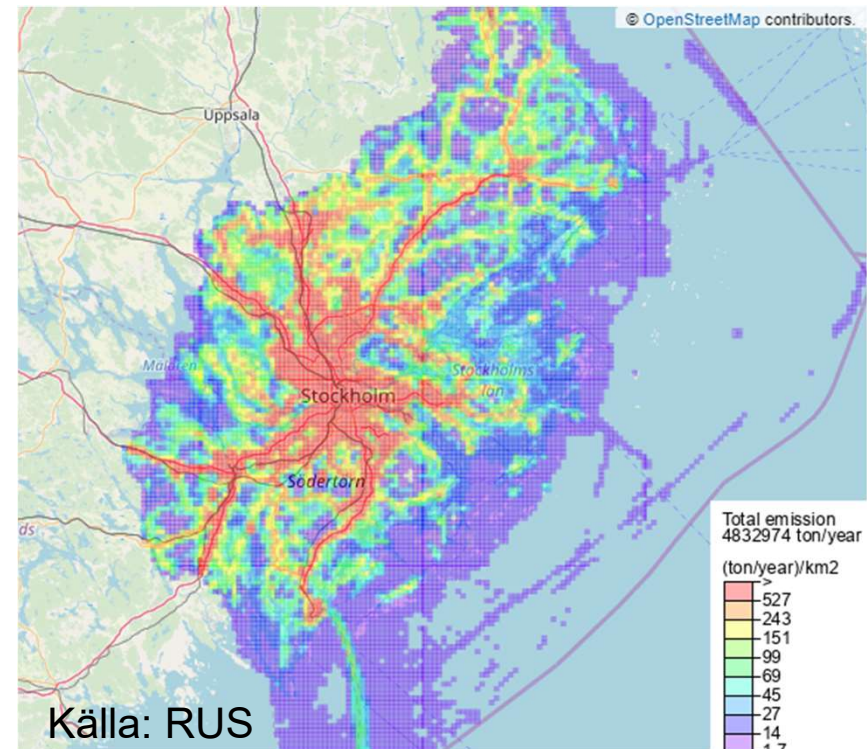
- Nya digitala innovationer har goda förutsättningar att ge positiva effekter för livet i havet
- Det räcker inte med att "vänta" på nya digitala innovationer från privat sektor. Offentlig sektor behöver också påskynda utvecklingen genom incitament, regelverk och upphandling
- Myndigheter och kommuner bör samarbeta med externa aktörer för att få tillgång till nya data istället för att försöka skapa egna lösningar med små möjligheter att uppnå nätverkseffekter
- **Myndigheter och kommuner bör söka samverka med företag och organisationer vars digitala plattformar kan öppna upp nya kommunikationskanaler till företag och allmänhet som i sin tur kan bidra till ökad regelefterlevnad och positiva effekter på hållbarhetsmålen**



## DELSTUDIE 3 – KLIMATANPASSNING

### Slutsatser och rekommendationer:

- Fortsätta arbetet med kartläggning och konkreta åtgärder
- Sjöfarten har en stor påverkan
- Sammanhållen strategi för de tre skärgårdarna
- *Klimatförändringarnas lokala effekter, SKR.*



# DELSTUDIE 4 – INNOVATIONSSTÖD

## Slutsatser och rekommendationer:

- Få vet vad ekosystemtjänster är
- Det är lätt att göra skillnad med innovationsstöd
- Satsa på skolan och ungdomar, profilera skärgårdsskolor mot hållbar skärgårdsutveckling
- **Fortsätt uppmuntra och stödja entreprenörer i skärgården**
- Pröva nya sätt att organisera stöd till hållbart innovationsarbete

## Ekosystemtjänster i havet

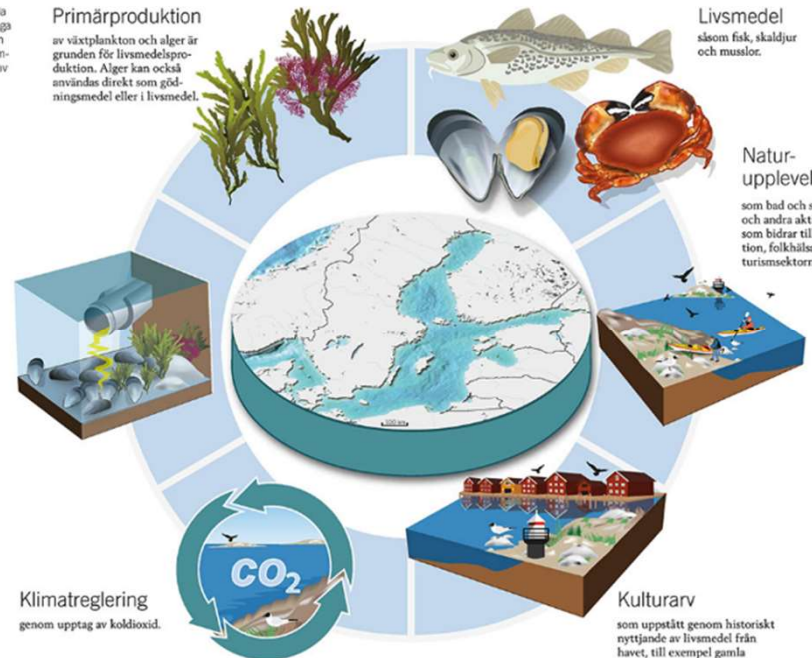
Havets ekosystem är mångfunktionella och bidrar med flera olika samhällsviktiga funktioner som till exempel produktion av livsmedel. De mer synliga ekosystemtjänsterna påverkar och är beroende av andra som inte är så synliga såsom upptag och nedbrytning av näringsämnen och gifter.

Primärproduktion av växtplankton och alger är grunden för livsmedelsproduktion. Alger kan också användas direkt som gödningsmedel eller i livsmedel.

Livsmedel såsom fisk, skaldjur och musslor.

Naturupplevelser som bad och segling och andra aktiviteter som bidrar till rekreation, folkhälsa och turismsektorn.

Upptag och nedbrytning av näringsämnen och gifter genom biologiska processer spelar stor roll för havets produktion av andra ekosystemtjänster, inte minst livsmedel och naturupplevelser.



## DELSTUDIE 5 – BLÅ TILLVÄXT

### Slutsatser och rekommendationer:

- Strategidokumentet för Blå tillväxt pekar på stor potential för blåa näringar, men verkligheten visar att den i praktiken är svår att realisera. Därför finns få vinstdrivande företag men fler miljöåtgärder och forskningsprojekt.
- Utvecklingen underlättas om det finns nationella program och satsningar, där myndigheter, kommuner och företagare arbetar tillsammans. Strategierna/satsningarna måste ner till lokal nivå med egen tolkning av "Blå tillväxt".
- **Eftersom det finns så få exempel på verksamheter som skapar både sysselsättning och positiva miljöeffekter bör sådana verksamheter stödjas**
- Myndigheter bör ta initiativ till att bedöma vilka verksamheter som lever upp till dessa kriterier. Idag genomförs utredningar och kunskapsspridning av företagen själva.
- Inkludera skärgårdsbefolkningen mer i miljöövervakningen, de besitter en stor lokal kunskap





## DELSTUDIE 6 – BÅTLIVETS MILJÖPÅVERKAN

### Slutsatser och rekommendationer:

- Använd den framtagna modellen för att kvalificera och förankra åtgärdsförslag hos de olika aktörerna
- Använd en strukturerad process i genomförandet av rekommenderade åtgärder
- Få in bevarandet av bottenmiljöer i strategier och planer
- **Genomför fysisk planering utifrån ett större perspektiv**
- **Skapa en gemensam arena för det fortsatta hållbarhetsarbetet**



## DELSTUDIE 7 – REGELEFTERLEVNAD INOM YRKESFISKET

### Slutsatser och rekommendationer:

- Underlätta digitalisering av alla aspekter inom yrkesfisket genom samarbeten och smarta lösningar
- Flytta ansvaret för regelefterlevnad från myndighet till yrkesfiskare genom ökad självreglering, automatiserad tillsyn och beteendestrategier
- Automatisera riskbedömningar och skifta fokus för påföljder till de som aktivt väljer att inte följa lagen
- Uppdatera regelverk som rör yrkesfisket till att vara teknikneutrala
- **Främja det när- och småskaliga kustfisket i större utsträckning givet dess förutsättningar att generera samhällsekonomiska värden och multiplikatoreffekter förenliga med de globala hållbarhetsmålen**



# HUVUDSTUDIE

## Slutsatser och rekommendationer:

- **Politisk förankring**  
En politisk överenskommelse att länderna samverkar för att nå regional utveckling med hjälp av ekosystembaserad förvaltning bör eftersträvas. Detta kan göras genom motsvarande bilaterala avtal som finns i Öresundsregionen.
- **Profilområde i världsklass**  
Utforma de tre skärgårdarna till ett profilområde i världsklass som kan motivera den politiska samverkan och visa på nyttorna, miljömässiga såväl som ekonomiska och sociala, som kan erhållas genom att se på de tre skärgårdarna som en region
- **Utveckla en gemensam strukturplan**  
För att utveckla hanteringen av de gränsöverskridande utmaningarna och möjligheterna i de tre skärgårdarna föreslås gemensamt arbete med långsiktig och strategisk planering. En gemensam strukturplan för skärgårdsområdet som spänner över nationsgränserna bör tas fram som visar viljeriktningen för den regionala utvecklingen och strategier för hållbar användning av mark och vatten.



# FÖRSLAG PÅ UPPFÖLJNING

## 3 SKÄRGÅRDAR – 1

### Projekt med fokus på fysisk planering

Ett samverkansprojekt mellan Havs- och Vattenmyndigheten, Regionen och skärgårdskommunerna

- Syfte är att skapa ökad kunskap om och att harmonisera processer, skapa kapacitetsuppbyggnad samt att bidra till effektivare administration och effektivare resursanvändning
- Kopplingar till såväl miljömässig, social som ekonomisk hållbarhet

Några delar i ett sådant projekt kan vara:

- Fiske
- Anpassa vägbankar
- Strandskydd  
Idag är det för ”binärt”, och lagstiftningen är ganska trubbig
- Infrastruktur för el-laddning av båtar
- Rådighet samverkan - samskapande och skapa delaktighet

# FÖRSLAG PÅ UPPFÖLJNING

## 3 SKÄRGÅRDAR – 2

### Skärgårdsstrategin vs delstudieresultat 3 Skärgårdar

- I projektets sju delstudier och i huvudstudien finns underlag och förslag
- En komparativ studie eller GAP-analys kan studera dem parallellt med regionens Skärgårdsstrategi
- Identifiera möjliga och angelägna projekt att driva tillsammans med en eller flera av skärgårdskommunerna
- Regionen och Havs- och Vattenmyndigheten har en viktig roll att fylla som samordnare och skapare av nätverk/kluster och arenor för samverkan
- Den här typen av projekt- och åtgärdsgenerering är ett långsiktigt arbete som lämpar sig väl att bygga upp och driva i innovationskluster av den typ som 3 Skärgårdar var

Viktigt att använda sådant arbete och sådana initiativ som redan finns/skulle kunna finnas på kommunernas agenda

Exempel:

- Gemensam vattenbruksplan
- Vertikal odling
- ...

# FÖRSLAG PÅ UPPFÖLJNING

## 3 SKÄRGÅRDAR – 3

### Uppföljning av klimatpåverkan/-anpassning - kommunikationer

I en studie kan analysen om relativa utsläpp mellan skärgården och övriga regionen vidareutvecklas. Resultatet av studien kan utgöra underlag till en regional klimatfärdplan.

Studien kan bidra till förslag till förbättringar både i tid och miljö, och har kopplingar till såväl miljömässig, social som ekonomisk hållbarhet

- Den stora tyngdpunkten på klimatpåverkande utsläpp i skärgården kommer från båttrafiken
- Framförallt från färjetrafiken, men även från fritidsbåtarna
- En viktig utsläppskälla är också besökandes och fritidsboendes resor till och från skärgården
- Rörelser, transporter och resor mellan skärgårdarna, men även nord-syd-linjen

Frågor att hantera:

- Relatera utsläpp i skärgården till andra utsläpp i regionen
- Var gör insatserna störst nytta, vilka insatser är mest kostnadseffektiva och hur kan miljöekonomiska värderingar inkluderas i beslutsunderlagen?
- Hur kan kommunikationerna på sjön förbättras, för att minska onödigt långa transporter?
- Hur stärka konnektiviteten mellan olika transportslag?
- Vilka insatser kan göras för att minska klimatpåverkan från besökares och fritidsboendes resor till och från skärgården?

**TACK FÖR OSS!**

**Agneta Persson**

*VD*

070 546 76 53

[agneta.persson@anthesisgroup.com](mailto:agneta.persson@anthesisgroup.com)

**Saga Ekelin**

*Senior konsult*

070 090 71 90

[saga.ekelin@anthesisgroup.com](mailto:saga.ekelin@anthesisgroup.com)

